

Powszechny .

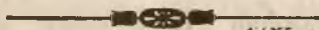
Dziennik praw krajowych i rządowych

dla

**kraju koronnego Galicyi i Lodomeryi z Księstwami
Oświęcimskiem i Zatorskiem tudzież z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem.**

Część XIV.

Wydana i rozesłana dnia 12. Sierpnia 1851.

Allgemeines

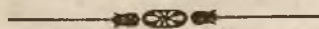
Landes - Gesetz - und Regierungsblatt

für das

**Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Au-
schwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.**

XIV. Stück.

Ausgegeben und versendet am 12. August 1851.

Jahrgang 1851.

**Rozporządzenie Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia
12. Lutego 1851,**

**o ustanowieniu tymczasowej krajowej władzy szkolnej dla kraju
koronnego Galicyi i Lodomeryi z Księstwami Oświęcimskim i Zato-
rskim i Wielkiem Księstwem Krakowskim.**

Najjaśniejszy Pan raczył najwyższem postanowieniem z dnia 24. Paźdź-
nika 1849 *) zezwolić na ustanowienie tymczasowej krajowej władzy szkolnej.

Stosownie do tego rozporządza się dla kraju koronnego Galicyi i Lodom-
eryi z Księstwami Oświęcimskim i Zatorskim i Wielkiem Księstwem Krakow-
skim, co następuje:

§. 1. Należący do rządu dozór i kierunek szkół ludowych i pośrednich, o
ile te ostatnie Ministerstwu oświecenia podlegają, wykonywa na przyszłość kra-
jowa władza szkolna.

A. Urządzenie krajowej władzy szkolnej.

§. 2. Krajowa władza szkolna stanowi sekcję namiestnictwa, i jako taka
zostaje bezpośrednio pod zarządem Namiestnika, pośrednio zaś pod zarządem
Ministerstwa wyznań i oświecenia.

§. 3. Członkowie krajowej władzy szkolnej urzędują jako radcy Namie-
stnika, i, gdy działają pod jego odpowiedzialnością, od jego zdania zależy, roz-
porządzić, w których przypadkach oni przydzielone sobie sprawy podług własne-
go zdania, a które dopiero po naradzie kolegijalnej załatwiać mają.

Wszystkie rozporządzenia i sprawozdania wydawać będzie krajowa władza
szkolna w własnem imieniu za zatwierdzeniem przez Namiestnika lub wyzna-
czonego przezeń członka krajowej władzy szkolnej. Podania do niej mają być
napisywane: „Do galicyjskiej krajowej władzy szkolnej”.

§. 4. Tymczasowa krajowa władza szkolna składa się:

- 1) z referenta administracyjnego dla spraw szkolnych zewnętrznych, t. j. po-
lityczno - ekonomicznych,
- 2) z członków, z mianym względem na rozmaite szkoły wybrać się mających,
do których jako posiadających wiadomości tego zawodu, załatwianie spraw
szkolnych wewnętrznych, t. j. naukowo - pedagogicznych należyć będzie.

Wszyscy członkowie mają tytuł: „radców szkolnych” i umieszczeni są
w VII. klasie dyjet.

*) W tomie uzupełniającym Dziennik praw państwa i rządu lic. 432, str. 755.

Verordnung des Ministeriums des Kultus und Unterrichtes vom 12. Februar 1851,

betreffend die Einsetzung einer provisorischen Landeschul=Behörde für das Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau.

Seine Majestät haben mit Allerhöchster Entschliepung vom 24. Oktober 1849 *) die Einsetzung von provisorischen Landeschul=Behörden zu genehmigen geruht.

Demgemäß wird für das Kronland Galizien und Lodomerien mit den Herzogthümern Auschwitz und Zator und dem Großherzogthume Krakau Folgendes angeordnet:

§. 1. Die der Regierung obliegende Beaufsichtigung und Leitung der Volks= und Mittelschulen, in soweit die letzteren dem Ministerium des Unterrichtes unterstehen, wird künftig durch eine Landeschul=Behörde ausgeübt.

A. Einrichtung der Landeschul=Behörde.

§. 2. Die Landeschul=Behörde bildet eine Sekzion der Statthalterei, und ist als solche unmittelbar dem Statthalter, mittelbar aber dem Ministerium des Kultus und Unterrichtes untergeordnet.

§. 3. Die Mitglieder der Landeschul=Behörde fungiren als Räte des Statthalters; sie wirken unter seiner Verantwortlichkeit und es liegt daher in seinem Ermessen zu bestimmen, in welchen Fällen sie die ihnen zugewiesenen Geschäfte unmittelbar oder erst nach vorläufiger Kollegial=Berathung zu besorgen haben.

Alle Erläse und Berichte ergehen im Namen der Landeschul=Behörde unter Approbation des Statthalters oder des von ihm dazu bestimmten Mitgliedes der Landeschul=Behörde. Die Zuschriften an sie sind zu stilisiren: „An die Landeschul=Behörde von Galizien.“

§. 4. Die provisorische Landeschul=Behörde besteht:

- 1) aus einem administrativen Referenten für die äußern, d. i. die politisch=ökonomischen Angelegenheiten der Schulen,
- 2) aus, mit Rücksicht auf die verschiedenen Arten der Schulen, zu wählenden Mitgliedern, welchen als Männern von spezieller Sachkenntniß die innern, d. i. die wissenschaftlich=pädagogischen Angelegenheiten der Schulen obliegen.

Sämmtliche Mitglieder führen den Titel: „Schulräthe“ und stehen in der VII. Diätenklasse.

*) Im Ergänzungsbande des Reichs=Gesetz= und Regierungsblattes No. 432, Seite 785.

§. 5. Referent administracyjny wybrany będzie z etatu urzędników politycznych i pozostanie w tym etacie. Ma on rangę i płacę radcy obwodowego pierwszej klasy.

Resztę członków mianuje tymczasowo Ministerstwo oświecenia; będą oni pobierać stosowne płace lub według okoliczności funkcyjną dopłatę do swej płacy służbowej. Za podróże, z powodu służby odbywać się mające, dawane im będą wynagrodzenia wydatków i diety.

§. 6. Ku dalszemu wspieraniu krajowej władzy szkolnej, Ministerstwo obierze mimo krajowej władzy szkolnej mężów w zawodzie szkolnym znamienitych, nadając tymże tytuł radców szkolnych. Namiestnik zawezwie ich, gdy tego potrzeba będzie, do ustnego naradzenia się z członkami krajowej władzy szkolnej, albo według okoliczności zażąda od nich zdania na piśmie o poszczególnych ważniejszych przedmiotach.

Do poszczególnych spraw, któreby osobliwie wielostronnej rozważki wymagały, może Namiestnik każdego czasu zpoza grona radców szkolnych przybrać na obrady osoby godne zaufania.

§. 7. Jako pomocnicy do prac conceptowch dodani będą krajowej władzy szkolnej:

2 koncepiści i

2 adjunkci conceptowi, tudzież protokolista, wszyscy w stopniu i z płacą rządowych urzędników obwodowych tejże kategorii.

Ci wszyscy wyznaczeni będą z etatu urzędników politycznych, i pozostaną w tym etacie.

Czynności registry i ekspedytury załatwiać będą osoby pomocnicze Namiestnictwa.

B. Zakres działalności krajowej władzy szkolnej.

§. 8. Zakres działalności krajowej władzy szkolnej pozostanie, o ile ustawami lub rozporządzeniami odmieniony nie będzie, we względzie szkół jej podlegających taki sam, jak go rozwiązały Rząd krajowy w tym względzie posiadał.

§. 9. Wszelkie więc od szkół ludowych lub pośrednich, albo od osób i korporacyj wychodzące wnioski, prośby, sprawozdania, zażalenia i t. d. w sprawach tychże szkół mają być podawane do krajowej władzy szkolnej i od tejże, gdyby przekraczały zakres jej działalności, konkomitowane do Ministerstwa.

Podobnie wszelkie od Ministerstwa oświecenia w sprawach tychże szkół wychodzące rozstrzygnięcia i rozporządzenia wydawane będą przez krajową władzę szkolną.

§. 5. Der administrative Referent wird aus dem Status der politischen Beamten gewählt und bleibt in diesem Status. Er hat den Rang und Gehalt eines Kreisrathes I. Klasse.

Die übrigen Mitglieder bestellt provisorisch das Unterrichts-Ministerium; sie erhalten angemessene Besoldungen oder nach Umständen Funktionszulagen zu ihrem sonstigen Aktivitätsgehalte. Für die im Dienste zu machenden Reisen beziehen sie Reisekosten-Vergütung und Diäten.

§. 6. Zur ferneren Unterstützung der Landeschul-Behörde werden vom Ministerium ausgezeichnete Schulmänner außerhalb der Landeschul-Behörde, denen der Titel von Schulrathen verliehen wird, bezeichnet. Der Statthalter wird sie nach Bedürfnis zu mündlichen Berathungen mit den Mitgliedern der Landeschul-Behörde versammeln, oder nach Umständen schriftliche Gutachten über einzelne wichtigere Gegenstände von ihnen einfordern.

Für einzelne Angelegenheiten, welche eine besonders vielseitige Erwägung erfordern, können zu jeder Zeit vertrauenswürdige Personen außerhalb der Zahl der Schulräthe, von dem Statthalter den Berathungen beigezogen werden.

§. 7. Als Hilfspersonale für Konzeptsgeschäfte werden der Landeschul-Behörde beigegeben:

2 Konzeptsisten und

2 Konzeptsadjunkten wie auch ein Protokollsführer, sämmtlich mit dem Range und Gehalte der gleichnamigen Kreisregierungsbeamten.

Sie werden aus dem Status der politischen Beamten bestellt und bleiben in diesem Status.

Die Geschäfte des Expeditis- und der Registratur, werden durch das Hilfs-Personal der Statthalterei besorgt.

B. Wirkungskreis der Landeschul-Behörde.

§. 8. Der Wirkungskreis der Landeschul-Behörde ist, in so fern er nicht durch Gesetze oder Verordnungen abgeändert wird, in Betreff der ihr unterstehenden Schulen derselbe, welchen das aufgelöste Gubernium in dieser Beziehung inne gehabt hat.

§. 9. Es sind demnach alle von den Volks- und Mittelschulen, oder von Personen und Körperschaften ausgehenden Anträge, Gesuche, Berichte, Beschwerden u. s. w. in Angelegenheiten dieser Schulen, an die Landeschul-Behörde zu richten, und wenn sie ihren Wirkungskreis überschreiten, von ihr an das Ministerium einzubegleiten.

Eben so ergehen alle vom Unterrichts-Ministerium in Angelegenheiten dieser Schulen zu erlassenden Entscheidungen und Verordnungen durch die Landeschul-Behörde.

§. 10. Zakres działalności krajowej władzy szkolnej nie ma się ograniczać na piśmiennem znoszeniu się, lecz zadaniem jej będzie, aby członkowie jej, stosownie do instrukcyi wydać się mających kraj regularnie zwiedzając, stan nauki szkolnej badali i osobistym wpływem do polepszenia tegoż się przyczyniali.

Co do gymnazyjów w szczególności.

§. 11. Jeżeli posada dyrektora lub nauczyciela jest opróżnioną, krajowa władza szkolna powinna tam, gdzie posadę nadaje władza rządowa, podać w tym względzie swój wniosek; gdzie zaś rząd jedynie zatwierdza, ma we względzie proponowanego obsadzenia otworzyć Ministerstwu swoje zdanie. Względem obsadzenia opróżnionych posad nauczycieli ma wprzód zasięgnąć zdania dyrektora.

§. 12. Władza szkolna krajowa czyni wnioski względem stałego zamianowania, kwijeskowania, pensjonowania i uwolnienia od służby dyrektorów i nauczycieli, daje sama w razie potrzeby nagany, lub podaje o nie do Ministerstwa, przekłada w celu uznania celniejszych zasług wnioski o wyszczególnienia, dopłaty osobiste i remuneracje.

§. 13. Ona mianuje suplentów na przedstawienie od dyrektora, wychodzące.

§. 14. Ona udziela nauczycielom urlopy nie więcej jak miesiąc trwać mające, prośby o dłuższy urlop przedkłada Ministerstwu z dołączeniem zdania swojego.

§. 15. Protokoły posiedzeń kolegiów nauczycielskich, które regularnie nadśyłane być mają, tudzież szczegółowe plany nauki w pojedynczych gymnazyjach, które corocznie naprzód przedkładane być powinny, a które zawierać mają podział przedmiotów i innych czynności między nauczycieli, rozkład przedmiotu naukowego na pojedyncze klasy i półroczna, i wymienienie użyć się mających książek naukowych i pomocnych, załatwiać będzie władza szkolna.

§. 16. Przedstawienia kolegiów nauczycieli względem zaprowadzenia nowych książek szkolnych powinna, jeżeli je za niestosowne uzna, odrzucić, w przeciwnym zaś razie z dołączeniem swojego zdania do Ministerstwa odesłać.

§. 17. Zaprowadzić się mające egzamina dojrzałości pod jej nadzorem i kierunkiem odbywać się będą.

§. 18. Ułożone przez pojedyncze kolegia nauczycieli szczególne przepisy dyscyplinarne, projekta względem urządzenia wakacyj w ciągu roku szkolnego i względem zmiany lub zniesienia egzaminów publicznych ma ona zatwierdzić, lub odrzucić.

§. 10. Der Wirkungskreis der Landes-schul-Behörde hat sich keineswegs auf den schriftlichen Verkehr zu beschränken, sondern es ist die Aufgabe derselben, durch ihre Mitglieder nach den hiefür ihnen zu ertheilenden Instruktionen, regelmäßige Bereisungen des Landes vorzunehmen, um den Zustand des Unterrichtswesens zu erforschen und durch persönliches Einwirken auf die Verbesserung desselben hinzuarbeiten.

In Betreff der Gymnasien insbesondere.

§. 11. Ist die Stelle eines Direktors oder Lehrers erledigt, so hat die Landes-schul-Behörde da, wo die Anstellung von den Staats-Behörden ausgeht, ihre Vorschläge zu machen; wo der Staat nur die Bestätigung ertheilt, hat sie die vorgeschlagene Besetzung dem Ministerium zu begutachten. Ueber Besetzung erledigter Lehrerstellen, hat sie vorerst das Gutachten des Direktors einzuholen.

§. 12. Sie stellt Anträge auf Stabilerklärung, Quieszierung, Pensionirung und Dienstentlassung der Direktoren und Lehrer, spricht erforderlichen Falles Rügen aus, oder beantragt sie beim Ministerium, trägt zur Anerkennung besonderer Verdienste auf Auszeichnungen, Personalzulagen, Remunerazionen an.

§. 13. Supplenten werden von ihr auf den Vorschlag des Direktors bestellt.

§. 14. Sie ertheilt Urlaubsbewilligungen an die Lehrer bis zur Dauer eines Monats, Gesuche um längere Beurlaubung, hat sie mit ihrem Gutachten dem Ministerium vorzulegen.

§. 15. Die regelmäßig einzusendenden Sitzungsprotokolle der Lehrkörper, so wie die für jedes Schuljahr zum vorhinein vorzulegenden speziellen Lehrpläne der einzelnen Gymnasien, welche die Vertheilung der Lehrfächer und der sonstigen Geschäfte an die Lehrer, die Vertheilung des Lehrstoffes an die einzelnen Klassen und Semester, und die Angabe der zu gebrauchenden Lehr- und Hilfsbücher enthalten müssen, sind von ihr zu erledigen.

§. 16. Anträge der Lehrkörper auf Einführung neuer Schulbücher hat sie, wenn die Bücher von ihr als ungeeignet befunden werden, zurückzuweisen, im entgegengesetzten Falle aber mit ihrem Gutachten an das Ministerium einzubegleiten.

§. 17. Die einzuführenden Maturitäts-Prüfungen hat sie zu überwachen und zu leiten.

§. 18. Von einzelnen Lehrkörpern entworfene spezielle Disziplinaranordnungen, Vorschläge über Anordnung der Ferien während des Schuljahres und über Abänderung oder Abstellung der öffentlichen Prüfungen, hat sie zu genehmigen oder zurückzuweisen.

§. 19. Uczniów, którzy nad pierwsze cztery klasy gimnazyjalne nauk pobierać nie chcą, może ona na przedstawienie kolegium nauczycieli uwolnić od uczenia się greczyzny.

§. 20. Ona jest najbliższą instancją, do której rodzice i opiekunowie uczniów odwołują się naprzeciw rozstrzygnięciom gimnazyjów, któremi mniemają się być pokrzywdzonymi.

O wykluczeniu ucznia z jednego z gimnazyjów, władza szkolna otrzymuje zawiadomienia; o wykluczenie ucznia z gimnazyjów kilku lub wszystkich krajów koronnych podaje ona do Ministerstwa wnioski.

§. 21. Prawa, które służyły dawniej Rządowi krajowemu, to jest uwalniania od opłaty szkolnej i nadawania stypendyjów, fundowanych wyłącznie dla gimnazyjów, przechodzą na krajową władzę szkolną.

§. 22. Treść dogmatyczna nauki religii nie należy do zakresu jej działalności, ale należy dydaktyczne i pedagogiczne zachowanie się nauczycieli religii w ogólności, równie jak stanowisko tychże jako członków kolegium nauczycielskiego. *)

Thun w. r.

Aneks do liczby 87.

I n s t r u k c y j a

dla członków krajowej władzy szkolnej w Galicyi.

Członkowie krajowej władzy szkolnej, których do dalszego jej uzupełnienia będzie tymczasem pięciu, t. j. jeden referent administracyjny, dwóch radców szkolnych dla szkół ludowych, i dwóch inspektorów gimnazyjalnych, powezmą z rozporządzenia z dnia 12. Lutego 1815 wydanego o ustanowieniu władzy szkolnej wiadomość, jaki jest zakres ich działalności, i jakie obowiązki i prawa ztąd dla nich wynikają.

Oprócz tego wydaje się dla nich w dodatku i ku objaśnieniu zawartych tamże postanowień następujące przepisy, które ściśle zachować mają.

A. Referent administracyjny.

Referent administracyjny załatwia zewnętrzne, t. j. polityczno - ekonomiczne sprawy szkolne, tudzież sprawy funduszowe i fundacyjne, niemniej sprawy sprzedaży książek szkolnych i kieruje czynnościami kancelaryjnemi krajowej władzy szkolnej.

*) Te postanowienia podano okólnikiem Prezydium Rządu krajowego z dnia 24. Kwietnia 1851 do l. 631—S. z tym dodatkiem do powszechnej wiadomości, że krajowa władza szkolna dla Galicyi dnia 15. Maja 1851, jako władza samoistna rozpocznie swoje urzędowanie

§. 19. Schüler, welche nicht über die ersten vier Klassen des Gymnasiums hinaus studiren wollen, kann sie auf Antrag des Lehrkörpers vom Erlernen des Griechischen dispensiren.

§. 20. Für die Eltern oder Vormünder der Schüler ist sie die nächste Rekurs-Instanz gegen Entscheidungen der Gymnasien, durch welche sie sich beeinträchtigt glauben.

Die Ausschließung eines Schülers von einem Gymnasium ist ihr anzuzeigen; die Ausschließung eines Schülers von den Gymnasien mehrerer oder aller Kronländer hat sie beim Ministerium zu beantragen.

§. 21. Die früher dem Gubernium zugestandenen Rechte der Befreiung vom Unterrichtsgelde und der Verleihung derjenigen Stipendien, welche ausschließlich für Gymnasien gestiftet sind, haben auf die Landeschul- Behörde überzugehen.

§. 22. Der dogmatische Inhalt des Religions-Unterrichtes gehört nicht in ihren Wirkungskreis; wohl aber das didaktische und pädagogische Benehmen der Religionslehrer im Allgemeinen, so wie die Stellung derselben als Mitglieder der Lehrkörper *).

Thun m. p.

Beilage zu No. 87.

I n s t r u k t i o n

für die Mitglieder der Landeschul- Behörde in Galizien.

Die Mitglieder der Landeschul- Behörde, deren bis zur weiteren Vervollständigung einstweilen fünf sein werden, und zwar: ein administrativer Referent, zwei Schul- Räthe für die Volksschulen und zwei Gymnasial- Inspektoren, haben ihren Wirkungs- kreis und die daraus für sie entspringenden Pflichten und Rechte zu entnehmen aus der die Einsetzung der Landeschul- Behörde betreffenden Verordnung vom 12. Februar 1851.

Uebrigens wird ihnen als Ergänzung und Erläuterung des dort Enthaltenen, Folgendes zur genauen Befolgung vorgeschrieben.

A. Der administrative Referent.

Er besorgt die äußern d. i. die politisch- ökonomischen Angelegenheiten der Schulen, dazu die Fonds- und Stiftungs- Angelegenheiten, den Schulbücher- Verschleiß und leitet die Kanzleigeschäfte der Landeschul- Behörde.

*) Diese Bestimmungen wurden mit dem Kreis Schreiben des Landes- Präsidiums vom 24. April 1851, B. 631 S. mit dem Beifügen zur öffentlichen Kenntniß gebracht, daß die Landeschul- Behörde für Galizien als selbstständige Behörde am 15. Mai 1851 in Wirksamkeit tritt.

Ma on oprócz tego według okoliczności, pod B. I. oznaczonych załatwiać także bieżące sprawy szkół ludowych, a dopóki osobny referent dla szkół realnych zamianowany nie będzie, także wszelkie sprawy tych ostatnich, i to w takiej mierze, jak je rozwiązany Rząd krajowy dotychczas załatwiać był obowiązany.

B. Inni radcy szkolni.

1. Ponieważ rzeczą tychże jest doglądać i kierować wewnętrzne, t. j. naukowo-pedagogiczne sprawy co do szkół, które im naznaczone będą szczegółowo, przeto z powodu związku między sprawami wewnętrznymi i zewnętrznymi zachodzącego służy im prawo wpływania radami swemi we wszystkich ważniejszych przypadkach, także na sprawy zewnętrzne i podawania wniosków, jakieby, za potrzebne uznali. W tym celu powinien referent administracyjny dawać im do przejrzenia właściwe referaty.

2. Radcy ci w celu badania stanu nauk szkolnych mają za przyzwoleniem Namiestnika szkoły od czasu do czasu objeżdżać.

O każdej takiej objazdzie mają Namiestnikowi skreślić sprawozdanie, po upływie zaś każdego roku szkolnego przedłożyć temuż, a za jego pośrednictwem Ministerstwu główne sprawozdanie o stanie zakładów naukowych, które ich dozorowi są poruczone.

3. Sprawozdania i projekta krajowej władzy szkolnej, które do Ministerstwa przesłane być mają, powinny być tak skreślane, iżby w nich zawsze rozemnać można osobiste zdania właściwego radcy szkolnego.

Mianowicie sprawozdania podrózne i całoroczne, niemniej ważniejsze projekta i przedstawienia przez radcę szkolnego, który je skreślił, podpisane Namiestnik przedłoży je Ministerstwu, podawszy je, albo i nie podawszy pod radę kolegijską.

4. Jeżeli we względzie wydać się mającego postanowienia, tyczącego się głównie wewnętrznej sprawy szkolnej, albo osoby dyrektora lub nauczyciela, zachodzi różnica między zdaniem Namiestnika a właściwego radcy szkolnego, tedy sprawę taką przed wydaniem postanowienia Ministerstwu do rozstrzygnięcia przesłać należy, chybaby zwłoka groziła niebezpieczeństwem, w którym razie Namiestnik ma wprowadzić prawo podług swego zdania sobie postąpić, wszakże o tem, co rozporządzi, Ministerstwu bezzwłocznie dać wiadomość.

5. Dalszym zadaniem tych radców szkolnych jest za dołożeniem się referenta administracyjnego zbierać i zestawiać wszystkie statystyczne data, które odnoszą się do szkół, pod ich sprawę poddanych, a których dokładny przegląd potrzebnym jest do odpowiedniego kierowania naukami szkolnemi.

Er hat überdieß unter den B. I. bezeichneten Modalitäten auch die kurrenten Angelegenheiten der Volksschulen und bis zur Ernennung eines besonderen Fachreferenten für die Realschulen auch die sämtlichen Angelegenheiten der letzteren in der Weise zu besorgen, wie sie bisher dem aufgelösten Gubernium obgelegen sind.

B. Die übrigen Schulräthe.

1. Indem diese die inneren, d. i. die wissenschaftlich-pädagogischen Angelegenheiten der ihnen speziel zugewiesenen Schulen zu beaufsichtigen und zu leiten haben, steht es ihnen wegen des Zusammenhanges der inneren Angelegenheiten mit den äußern zu, auch auf die letzteren in allen wichtigeren Fällen einen beratenden Einfluß zu nehmen, und ihnen, in Betreff derselben nöthig scheinende Anträge zu stellen. Zu diesem Zwecke sind ihnen die betreffenden Geschäftsstücke von dem administrativen Referenten zur Einsicht mitzutheilen.

2. Sie haben zur Erforschung des Zustandes des Unterrichtswesens mit Zustimmung des Statthalters öftere Reisen zu unternehmen.

Ueber jede solche Reise ist von ihnen ein Reisebericht und nach jedem Schuljahre ein Hauptbericht über den Zustand der ihrer Aufsicht unterstellten Lehranstalten dem Statthalter und durch diesen dem Ministerium vorzulegen.

3. Es ist dafür zu sorgen, daß in den von der Landesschul-Behörde an das Ministerium zu erstattenden Berichten und Vorschlägen, die persönlichen Ansichten des betreffenden Schulrathes stets ersichtlich seien.

Namentlich sind die Reise- und Jahresberichte so wie wichtigere, Vorschläge und Anträge mit der Unterschrift des Schulrathes, von welchem sie ausgehen, zu versehen, und werden von dem Statthalter entweder nach kollegialer Berathung derselben, oder ohne sie, dem Ministerium vorgelegt.

4. Wenn über eine zu treffende Verfügung, welche eine vorherrschend innere Angelegenheit der Schulen, oder die Person eines Direktors oder Lehrers betrifft, eine Differenz zwischen der Ansicht des Statthalters und des betreffenden Schulrathes Statt findet, so ist dieselbe in der Regel, ehe die Verfügung getroffen wird, dem Ministerium zur Entscheidung vorzulegen. Ist Gefahr am Verzuge, so steht es zwar dem Statthalter zu, nach seiner Ansicht vorzugehen, jedoch ist das Verfügte dem Ministerium unverzüglich anzuzeigen.

5. Es ist ferner Aufgabe dieser Schulräthe, alle diejenigen statistischen Daten, welche sich auf die ihnen zugewiesenen Schulen beziehen, und deren verlässliche Uebersicht ein Erforderniß einer zweckmäßigen Leitung des Unterrichtswesens ist, mit Beihilfe des administrativen Referenten herbeizuschaffen und zusammenzustellen.

I. Radzcy dla szkół ludowych.

1. Radzcy ci mają tymczasowo, podczas gdy załatwienie spraw bieżących w rzeczach szkół ludowych jest zdane na referenta administracyjnego (A), we wszystkich wewnętrznych i połączonych z nimi zewnętrznych sprawach szkolnych działać jako doradzcy, nie mający działalności wykonawczej.

2. Ich zadaniem jest:

- a) dokładnie obeznać się ze stanem nauk w szkołach ludowych;
- b) wykryć i wprawić w ruch wszelkie siły, któreby szkolną naukę ludową w kraju istotnie jak najdzielniej podnieść zdołały;
- c) doradzać w sposób projektów i przedstawień, które do rządu wniesione być mają, wszystko, w czemkolwiekby tenże mógł w ogólności i szczególności działać na poprawę nauki w szkołach ludowych;
- d) naradzać się ze stanowiska pedagogicznego nad ważniejszymi sprawami bieżącymi, w którymto celu referent administracyjny będzie im udzielać do przejrzenia i oświadczenia zdania swojego rzeczy, na które z onego stanowiska zapatrywać się potrzeba.

3. Dwóch szczególnie zasad w czynnościach swoich z uwagi spuszczać nie powinni:

- a) że z powodu przeważności oświaty religijnej szkoły ludowe zostają w ścisłym związku z kościołem, a więc też nauka za spólną sprawę państwa i kościoła uważaną być musi, że zatem wzrost tych szkół zależy przede wszystkim od tego, ażeby władze szkolne państwa i kościoła i organa tychże nigdy inaczej jak tylko w porozumieniu nie działały, i szczerze do tego dążyły, aby jedna drugą wzajemnie wspierała;
- b) że gdy wielka jest ilość szkół ludowych, gdy stopień kształcenia nauczycieli różnym jest, gdy wszędzie jednostajne co do istoty rzeczy postępowanie w tych szkołach jest koniecznym, wszelka wewnętrzna zmiana zakładu dotykająca zmianę tylko zwolna i ostrożnie może być wprowadzona, aby nie wzruszyć porządku w całym rozległym zakładzie, i nie pogrążyć go w zamieszaniu, jakiemu by trudno zaradzić.

4. W objazdkach, przedsiębranych w celu zwiedzania szkół, będzie ich zadaniem, naradzać się z inspektorami szkolnymi, wywiadywać się od nich o stanie i potrzebach szkół i według zdania swego dawać im wskazówki postępowania.

Będą zwiedzać pojedyncze szkoły, pomagać nauczycielom radą i starać się poznać pomiędzy niemi najdzielniejszych, którychby użyć można przy zakładach kształcenia nauczycieli, do kierowania większemi szkołami, albo do pisania lub do oceniania książek i planów naukowych, tudzież do narad komisyjnych.

1. Die Schulkräfte für die Volksschulen.

1. Diese haben einstweilen, während die Erledigung der die Volksschulen betreffenden kurrenten Geschäfte dem administrativen Referenten verbleibt (A.), als beratende Mitglieder ohne exekutiven Wirkungsbereich, bei den inneren und den damit zusammenhängenden äußeren Angelegenheiten der Volksschulen zu wirken:

2. Ihre Aufgabe ist:

- a) genaue Kenntniß des Zustandes des Volksschulwesens;
- b) Auffindung und Belegung aller jener Kräfte, welche das Volksschulwesen im Lande wahrhaft zu fördern vorzugsweise geeignet sind;
- c) Anregung alles dessen durch an die Regierung zu erstattende Vorschläge und Anträge, wodurch die Regierung auf Verbesserung des Volksschulwesens im Allgemeinen und im Einzelnen zu wirken vermag;
- d) Berathung der pädagogischen Seite, der wichtigeren kurrenten Geschäfte, zu welchem Ende ihnen Geschäftsstücke, welche eine solche Seite darbieten, zur Einsicht und Aeußerung von dem administrativen Referenten mitzutheilen sind.

3. Zwei Grundsätze haben sie sich bei ihrem Wirken besonders gegenwärtig zu halten:

- a) daß wegen der überwiegenden Wichtigkeit der religiösen Bildung die Volksschule im innigen Zusammenhange mit der Kirche stehen, und als eine gemeinsame Angelegenheit des Staates und der Kirche behandelt werden muß, daher das Gedeihen dieser Schule vor Allem darauf beruht, daß von den Schulbehörden des Staates und der Kirche, und von deren Organen nie anders als im Einvernehmen gehandelt, und aufrichtig darnach gestrebt werde, sich gegenseitig zu unterstützen;
- b) daß wegen der großen Anzahl der Volksschulen, wegen des verschiedenen Bildungsgrades der Lehrer und wegen der Nothwendigkeit eines im Wesentlichen überall gleichmäßigen Vorganges in diesen Schulen, jede, die innere Einrichtung des Institutes betreffende Veränderung nur langsam und mit Vorsicht eingeführt werden darf, um die Ordnung des ganzen ausgedehnten Institutes nicht zu erschüttern und in eine schwer zu heilende Verwirrung zu stürzen.

4. Auf ihren Reisen zur Besichtigung der Schulen, wird es ihre Aufgabe sein, mit den Schulausschüssen sich zu besprechen, von ihnen über den Zustand und die Bedürfnisse der Schulen Kunde zu erhalten, und ihnen nöthig scheinende Winke zu geben.

Sie werden einzelne Schulen besuchen, dabei den Lehrern mit Rath an die Hand gehen und bemüht sein, die vorzüglichsten aus ihnen kennen zu lernen, um sie für Lehrerbildungs-Anstalten, für die Leitung größerer Schulen benützen, oder bei Abfassung oder Beurtheilung von Lehrbüchern und Lehrplänen und bei kommissionellen Berathungen verwenden zu können.

Nie mają atoli prawa wydawania przy tej sposobności jakich rozporządzeń lub poleceń.

5. Szczególną uwagę mają poświęcać badaniu stanu zakładów kształcenia nauczycieli (kursów przygotowawczych). Powinni więc podczas objazdżek swoich przy wykładzie tychże bywać obecnymi, nauczycieli każdego takiego zakładu zgromadzać w celu obradowania nad stanem jego, udzielać im przytém rady, nakoniec o ile tego stosunki miejscowe pozwalają, bywać na egzaminach kandydatów.

W tym celu mają dowiedzieć się, kiedy egzamina odbywać się będą i przez krajową władzę szkolną w sposób odpowiedny wpływać na naznaczenie dni, w których też egzamina odprawiać się mają.

6. O zgromadzeniach nauczycieli mają mieć dokładne wiadomości i w celu uregulowania tychże wnioski podawać. Tymczasowo użyją ku temu osobistego wpływu, ażeby osobliwie wyżej wykształcone duchowieństwo parafijalne i nauczyciele brali w nich udział. Będą oni tym zgromadzeniom dawać pytania, ażeby tym sposobem wesprzeć tych, którzyby mniej byli sposobni do obierania stosownego przedmiotu narady, i ażeby zarazem sami uzyskiwali niejedno pożądane objaśnienie.

7. W toczącej się właśnie sprawie przemiany 4ch klas na dwuletnie niższe szkoły realne mają mieć udział, a w szczególności zająć się wykonaniem §. 40. projektu organizacyi szkół realnych, w którym celu porozumieją się z ludźmi w zawodzie nauk doświadczonymi, a w okolicy mieszkającymi.

II. Inspektorowie gimnazyjalni.

1. Do inspektorów gimnazyjalnych należy kierownictwo istniejących gimnazjów pod względem naukowym, dydaktycznym i dyscyplinarnym.

2. Obadwa inspektorowie częścią wzajemnem udzielaniem sobie do przejrzania ważniejszych referatów, częścią za pomocą wspólnych narad okażą staranie, aby kierownictwo obudwóch gimnazjów działało się według jednakowych zasad.

3. We względzie gimnazjów publicznych, inspektorowie gimnazyjalni powinni w ogólności mieć dokładną wiadomość o każdym czasie ich stanie naukowym i dyscyplinarnym, tudzież o warunkach podniesienia tegoż, czuwać nad wykonaniem ustaw państwa i ustaw krajowych, tudzież rozporządzeń ministerjalnych, które gimnazjów się tyczą, niemniej nad wszelkimi urzędowymi sprawami dyrektorów i nauczycieli, nakoniec ku dobru gimnazjów rozporządzać co jest w obrębie ich działalności, wydanie zaś innych rozporządzeń od władz dotyczących wyjednać, lub im takowe przedstawiać.

Hiebei Anordnungen zu treffen oder Befehle zu geben, sind sie nicht berechtigt.

5. Eine besondere Aufmerksamkeit haben sie der Erforschung des Zustandes der Lehrerbildungs-Anstalten (Präparandenkurse) zuzuwenden. Sie haben daher auf ihren Reisen dem Unterrichte derselben beizuwohnen, die Lehrer einer jeden zu einer Besprechung über den Zustand derselben zu versammeln, dabei ihren Rath zu geben, und bei den Prüfungen der Kandidaten, soweit die Lokal-Verhältnisse es gestatten, gegenwärtig zu seyn.

Zu diesem Ende haben sie sich in die Kenntniß von den Prüfungstagen zu setzen und auf die Feststellung derselben einen entsprechenden Einfluß durch die Landesschul-Behörde zu üben.

6. Von den Lehrerversammlungen haben sie genaue Kenntniß zu nehmen, und die Vorschläge zu ihrer Regulirung zu machen. Einstweilen werden sie durch persönlichen Einfluß dahin wirken, daß besonders höher gebildete Seelsorger und Lehrer sich an denselben betheiligen. Sie werden diesen Versammlungen öfter Fragen vorlegen, welche dazu dienen, um solche, welche selbst eine passende Wahl des Stoffes ihrer Besprechungen zu treffen minder geschickt sind, zu unterstützen, und um zugleich sich selbst mancherlei wünschenswerthe Aufklärungen zu verschaffen.

7. Bei der eben vor sich gehenden Umgestaltung der 4 Klassen in zweijährige Unterrealschulen haben sie mitzuwirken; ihnen liegt besonders die Ausführung des §. 40 des Entwurfes der Organisations der Realschulen ob, und sie haben zu diesem Zwecke mit den erfahrenen Geschäftsmännern der betreffenden Gegenden sich ins Einvernehmen zu setzen.

II. Die Gymnasial-Inspektoren.

1. Den Gymnasial-Inspektoren liegt die Leitung der vorhandenen Gymnasien, in wissenschaftlicher, didaktischer und disziplinarer Beziehung ob.

2. Es ist theils durch Mittheilung der wichtigeren Geschäftsstücke zu gegenseitiger Einsicht, theils durch Kollegial-Berathung dafür zu sorgen, daß die Leitung der Gymnasien durch beide Inspektoren nach gleichen Grundsätzen erfolge.

3. Im Allgemeinen haben die Gymnasial-Inspektoren den öffentlichen Gymnasien gegenüber, sich genaue Kenntniß von dem jeweiligen wissenschaftlichen und disziplinarischen Zustande eines jeden derselben und von den Erfordernissen zu dessen Hebung zu verschaffen, die Ausführung der die Gymnasien betreffenden Reichs- und Landes-Gesetze und Ministerial-Berordnungen, so wie die gesammte ämtliche Thätigkeit der Direktoren und Lehrer zu überwachen, und die innerhalb ihres Wirkungskreises liegenden Maßregeln zum Wohle derselben selbst zu treffen, andere aber gehörigen Ortes zu veranlassen oder zu beantragen.

Gdyby na przyszłość miały być założone w Galicyi gimnazyja prywatne albo szkoły prywatne, w którychby udzielano nauki gimnazyjalnej, inspektorowie gimnazyjalni będą mieć nad nimi dozór stosownie do przepisów, jakie dla onych wydane będą.

4. Protokoły zwyczajnych lub nadzwyczajnych narad kolegiów nauczycielskich, które natychmiast do krajowej władzy szkolnej podane być mają, załatwia właściwy inspektor gimnazyjalny.

5. Inspektor ten zatwierdza szczegółowy plan lekcji na rok następujący, od dyrektora każdego gimnazjum przy końcu roku szkolnego podany, o ile go uzna zgodnym z powszechnemi przepisami: wolno mu atoli w podziale prac między nauczycieli poczynić odmiany, gdyby według własnej wiadomości uznał to dla dobra gimnazjum potrzebném lub przydatném. Gdyby zaś przy podawaniu planu lekcji, lub mimo tego, proponowano odmiany powszechnego planu naukowego bądź co do wymiaru poszczególnych przedmiotów naukowych dla każdej klasy, bądź co do ilości godzin dla każdego nauczyciela tygodniowo przeznaczonych i t. p., takowe propozycje zdaniem swoim opatrzone przelożą Ministerstwu oświecenia.

6. O używanych w każdym gimnazjum książkach szkolnych, inspektor gimnazyjalny powinien mieć zawsze dokładną wiadomość.

Niezatwierdzone książki, już w używaniu będące, ma w celu zatwierdzenia rozpoznać, niestosowne zaraz uchylić i na to baczyć, ażeby odtąd żadnej niezatwierdzonej książki nie używano.

7. Inspektor gimnazyjalny ma kierować i dozorować egzamina dojrzałości które mu zarazem posłużą do zbadania skutków, jakie poszczególne gimnazyja co do swoich uczniów osiągnęły.

Jeźliby wielka ilość gimnazyjów, inspektorowi gimnazyjalnemu poruczonych, przy egzaminach dojrzałości osobisty we wszystkich udział niepodobném czyniła, tedy do tej sprawy dla pewnych przezeń oznaczyć się mających gimnazyjów, Ministerstwu oświecenia zastępcę swego przedstawi.

8. Oprócz tych (3—6) środków, których ku zbadaniu stanu naukowego i dyscyplinarnego każdego gimnazjum regularnie użyć należy, ma inspektor gimnazyjalny od czasu do czasu gimnazyja osobiście zwiedzać. Obowiązkiem jego jest, w ciągu odbywającej się reformy gimnazyjów, każde ze swoich gimnazyjów każdego półrocza przynajmniej raz poddać pod ścisłą rewizyję. Ma on przytém każdą klasę i każdego nauczyciela gimnazyjalnego podczas jego lekcji odwiedzać, (powagę nauczycieli należycie uwzględniając) uważać na treść, metodę i skutek nauki oraz na dyscyplinarne zachowanie się klasy, z używanemi lub proponowanemi książkami naukowemi gruntownie obeznać się, i w tym wzglę-

Falls künftig Privatgymnasien oder Privatschulen, in welchen Gymnasial-Unterricht erteilt wird, in Galizien bestehen, haben die Gymnasial-Inspektoren über sie die Aufsicht nach den besonderen für diesen Fall zu gebenden Normen zu führen.

4. Die Protokolle über die regelmäßig oder außerordentlich gehaltenen Konferenzen der Lehrkörper, welche sogleich an die Landesschul-Behörde einzureichen sind, werden von dem betreffenden Gymnasial-Inspektor erlediget.

5. Derselbe hat den vom Direktor eines jeden Gymnasiums am Schluß des Schuljahres einzureichenden speziellen Lektionsplan für das folgende Schuljahr, wofern er ihn mit den allgemeinen Vorschriften übereinstimmend findet, zu bestätigen, es steht ihm dabei zu, in der Vertheilung der Arbeiten an die einzelnen Lehrer, Aenderungen zu treffen, wo er dieß nach seiner Personalkenntniß zum Wohle des Gymnasiums für nöthig oder rathsam erachtet. Werden dagegen bei Einreichung des Lektionsplanes oder außerdem Aenderungen des allgemeinen Studienplanes in Vorschlag gebracht, in Betreff der Abgränzung der einzelnen Lehrstoffe für die verschiedenen Klassen oder in Ansehung der, einem jeden gewidmeten wöchentlichen Stundenzahl u. d. gl., so sind diese Anträge mit einem Gutachten dem Unterrichts-Ministerium vorzulegen.

6. Von den an jedem Gymnasium gebrauchten Schulbüchern muß der Gymnasial-Inspektor jederzeit genaue Kenntniß haben.

Die bereits im Gebrauche befindlichen nicht approbirten Bücher hat er zum Zwecke der Approbation zu untersuchen, unzuweckmäßige sogleich zu entfernen und darauf zu sehen, daß von nun an kein nicht approbirtes Buch in Gebrauch genommen werde.

7. Die Maturitäts-Prüfungen hat der Gymnasial-Inspektor zu leiten und zu überwachen, und diese Prüfungen zugleich zur Erforschung der Erfolge zu benützen, welche die einzelnen Gymnasien an ihren Schülern erreichen.

Wenn die große Anzahl der ihm unterstellten Gymnasien es für den Gymnasial-Inspektor unmöglich macht, die Maturitäts-Prüfung an allen persönlich abzuhalten, so ist für bestimmte von ihm zu bezeichnende Gymnasien ein Stellvertreter zu diesem Zwecke dem Unterrichts-Ministerium vorzuschlagen.

8. Außer diesen (3 — 6) regelmäßig in Anwendung kommenden Mitteln zur Erforschung des wissenschaftlichen und disziplinaren Zustandes der einzelnen Gymnasien, hat der Gymnasial-Inspektor von Zeit zu Zeit Visitationen der Gymnasien persönlich anzustellen. Es ist seine Pflicht während der Dauer der Gymnasial-Reform, jedes seiner Gymnasien in jedem Semester wenigstens einmal einer gründlichen Revision zu unterwerfen. Er hat hiebei jede Klasse und jeden Lehrer des Gymnasiums in seinen Lektionen zu besuchen, (wobei er das Ansehen der Lehrer gebührend berücksichtigen wird) Inhalt, Methode und Erfolg des Unterrichtes und die disziplinare Haltung der Klassen zu beobachten, sich von den gebrauchten oder in Vorschlag gebrachten Lehrbüchern

dzie postępować sobie wedle zasad, w §. 6. wytkniętych. Podobnie ma zwrócić uwagę swoją na znajdujące się środki naukowe i rozpoznać, o ile wystarczają dla potrzeb nauczycieli i uczniów. Ma on także odbyć pod swoim przewodnictwem naradę z kolegium nauczycieli i także oprócz innych przedmiotów, dotyczących się naukowego i dyscyplinarnego stanu szkoły, wziąć w szczególności pod rozważenie nakazane przez Ministerstwo reformy szkolne, o trudnościach, jakie jej stoją w drodze, albo zarzutach, jakie naprzeciw niej będą czynione, ma powziąć wiadomości, dawać wyjaśnienia i wskazać sposób jej wykonania.

Ma on prawo przy tej sposobności dyrektorom i nauczycielom otwierać uwagi swoje, dawać im rady i nagany; upoważnionym jest także do wydawania na własną rękę rozporządzeń, za które atoli odpowiedzialny jest przed Namiestnikiem, mogącym toż upoważnienie rozszerzyć lub ograniczyć.

O wynikłościach rewizyi powinien przed Ministerstwem oświecenia złożyć szczegółowe sprawozdanie, w którym skreśli to w szczególności, jakich sił albo środków naukowych potrzebuje gimnazyjum, jeżeli swemu zadaniu ma podołać.

9. Co się tyczy zewnętrznych stosunków gimnazyjum, jakoto: budowlanego stanu lokalu gimnazyjalnego, pomieszczenia klas, biblioteki i innych środków naukowych w przydatnych do tego salach i t. d., inspektor gimnazyjalny poznawszy je według potrzeby, przedstawi wnioski do krajowej władzy szkolnej.

10. Sprawozdania, które zawsze przy końcu roku szkolnego dyrektorowie do krajowej władzy szkolnej podawać powinni, mają obydwa inspektorowie gimnazyjalni starannie rozważyć, i ułożone wspólnie na podstawie tychże ogółowe sprawozdanie o stanie poruczonych im gimnazyjów przedłożyć Ministerstwu oświecenia.

To ogółowe sprawozdanie powinno oprócz wymaganych statystycznych dat o składzie nauczycieli, liczbie uczniów i t. p. zawierać wyprowadzone z własnego dostrzeżenia zdanie inspektorów o stanie nauk i dyscypliny w poszczególnych gimnazyjach; przyczem co do szczegółów powołać się mogą na swoje sprawozdania wizytacyjne. Zarazem mają podać wnioski, jakby za dołożeniem się Ministerstwa zapobiedz można zachodzącym może niedostatecznościom.

Całoroczne sprawozdania dyrektorów gimnazyjalnych mają być załączone w oryginale wraz z projektami załatwienia tychże.

11. Przedmioty, wymienione w §§. 11 — 20 rozporządzenia z dnia 12. Lutego o ustanowieniu krajowej władzy szkolnej, należą do referatu właściwego inspektora gimnazyjalnego.

gründliche Kenntniß zu verschaffen und in dieser Hinsicht nach den Nr. 6 bezeichneten Grundsätzen zu verfahren. Ebenso hat er von den vorhandenen Lehrmitteln Kenntniß zu nehmen, und zu untersuchen, in wie weit sie dem Bedürfnisse der Lehrer und Schüler genügen. Ferner hat er eine Konferenz mit dem Lehrkörper unter seinem eigenen Vor- sitze zu halten und darin außer den übrigen den wissenschaftlichen und disziplinarischen Zustand der Schule betreffenden Gegenständen, namentlich auch die von dem Ministerium ein- geleiteten Reform-Maßregeln zur Sprache zu bringen. Hindernisse, welche denselben entgegenstehen, oder Einwürfe, welche dagegen erhoben werden, zur Kenntniß zu neh- men, Aufklärungen und Anleitungen zu deren Ausführung zu geben.

Es steht ihm zu, bei diesen Gelegenheiten den Direktoren und Lehrern, Bemer- kungen, Rathschläge und Rügen auszusprechen: auch ist er berechtigt, selbstständig An- ordnungen zu treffen, doch ist er für die getroffenen dem Statthalter verantwortlich, der die Befugniß dazu erweitern und beschränken kann.

Ueber den Befund der Revision hat er an das Unterrichts-Ministerium einen spe- ziellen Bericht zu erstatten, in welchem besonders bezeichnet sein muß, welche Lehrkräfte oder Lehrmittel das Gymnasium bedarf, um seine Aufgabe erfüllen zu können.

9. Was die äußern Verhältnisse des Gymnasiums betrifft, als: bauliche Beschaffen- heit des Gymnasial-Lokales, die Unterbringung der Klassen, der Bibliothek und anderer Lehrmittel in dazu geeignete Räume u. d. gl., so hat sich der Gymnasial-Inspektor davon in Kenntniß zu setzen, und an die Landeschul-Behörde die etwa erforderlichen Anträge zu stellen.

10. Die jährlich am Schluß des Schuljahres von den Direktoren der Gymna- sien an die Landeschul-Behörde einzureichenden Schlußberichte, haben die beiden Gy- mnasial-Inspektoren sorgfältig zu erwägen und mit ihrer Beihilfe gemeinschaftlich einen Hauptbericht über den Zustand der ihnen unterstellten Gymnasien, an das Unterrichts- Ministerium zu erstatten.

Dieser muß außer den erforderlichen statistischen Daten über Lehrpersonale, Schü- llerzahl u. d. gl. das aus eigener Beobachtung geschöpfte Urtheil der Gymnasial-Ins- pektoren über den Zustand des Unterrichtes und der Disziplin an den einzelnen Gy- mnasien enthalten, wobei sich dieselben über das Detail auf ihre Visitations-Berichte berufen können. Sie haben zugleich vorzuschlagen, wie den etwa vorhandenen Mängeln durch die Mitwirkung des Ministeriums abgeholfen werden könnte.

Die Schluß-Berichte der Gymnasial-Direktoren sind im Original sammt den be- treffenden Erledigungs-Entwürfen beizulegen.

11. Die in den §§. 11—20 der Verordnung vom 12. Februar 1851 über die Einsetzung der Landeschul-Behörde bezeichneten Gegenstände gehören in das Refecrat des betreffenden Gymnasial-Inspektors.

12. Według możliwości zważać na to należy, ażeby obydwaj inspektorowie naraz i to na dłuższy czas ze Lwowa się nie oddalali, iżby, w czasie nieobecności jednego, drugi nagłe sprawy mógł załatwiać, chociażby one tyczyły się gimnazyjów, zostających pod nadzorem nieobecnego. Jedyne w czasie egzaminów dojrzałości może pospolicie zachodzić od tego wyjątek, w którymto razie ważne sprawy nieobecnemu poselać należy, mniej ważne, załatwi referent administracyjny, zachowując inne, póki inspektorowie z wizytacyjnej podróży nie wrócą.

13. Wyliczone w tej instrukcyi obowiązki nie obejmują wszystkich wypadków, w których inspektorowie gimnazyalni czynnymi być mają; owszem spodziewać się po nich należy, że wszystko to, co się przyczynić może do podniesienia nauk i pedagogicznego udoskonalenia gimnazyjów im poruczonych, przeczytają za przedmiot swojej uwagi i czynności, i należycie poznają wskazane sobie stanowisko pomiędzy Ministerstwem a poszczególnymi gimnazyjami.

W Wiedniu dnia 12. Lutego 1851.

Thun w. r.

88.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 23. Lutego 1851,

(w Dzienniku praw państwa, część XVI, nr. 61, wydana dnia 20. Marca 1851),

mocą którego dozwolonem zostaje wprowadzać bez opłaty cłowej niektóre przedmioty, przeznaczone na budowę lub ekwipowanie okrętów, w obręb cłowy dalmatyński.

Na wniosek Moich ministrów, finansu i handlu, uznaje za potrzebne rozporządzić, jak następuje:

Końcem zaprowadzenia dalszych ułatwień w dostarczaniu przedmiotów, do budowania okrętów potrzebnych, i w celu podniesienia tym sposobem budowy okrętów, tak ważnej dla Dalmaacyi i wysp Kwarneryjskich, stanowiących z tym krajem osobny obręb cłowy; należy przy wprowadzaniu w dalmatyński obręb cłowy uważać za wolne od cła wszystkie przedmioty, wyszczególnione w spisie załączonym, jeżeli takowe przeznaczone są do budowy lub ekwipowania okrętów, wszelakoż z zachowaniem tych samych warunków i środków kontrolujących, jakie przy zwolnieniu w opłacie cłowej tamże już są zaprowadzone. co do wprowadzenia niektórych materyjałów na budowanie okrętów.

Naszemu ministrowi finansów, polecamy wykonanie niniejszego rozporządzenia.

Franciszek Józef, m. p.

Krauss m. p.

12. Es ist nach Möglichkeit darauf zu sehen, daß nicht beide Inspektoren zugleich und für längere Zeit sich von Lemberg entfernen, damit, wenn der eine von ihnen abwesend ist, der andere dringende Geschäftsstücke, auch wenn sie die dem abwesenden Inspektor unterstehenden Gymnasien betreffen, zu erledigen im Stande sei. Nur zur Zeit der Maturitäts-Prüfungen kann hievon in der Regel eine Ausnahme gemacht werden, und es sind in diesem Falle dringende Geschäftsstücke den Abwesenden nachzusenden, oder bei geringerer Wichtigkeit von dem administrativen Referenten zu erledigen, die übrigen aber bis zu ihrer Rückkehr aufzubewahren.

13. Die in dieser Instruktion aufgezählten Verpflichtungen, sollen nicht die sämtlichen Fälle erschöpfen, in welchen die Gymnasial-Inspektoren wirksam zu sein haben; vielmehr wird erwartet, daß sie Alles, was zur Förderung der wissenschaftlichen und pädagogischen Tüchtigkeit der ihnen unterstellten Gymnasien beitragen könne, zum Gegenstande ihrer Aufmerksamkeit und Thätigkeit machen, und dabei die ihnen angewiesene vermittelnde Stellung zwischen dem Ministerium und den einzelnen Gymnasien richtig erwägen werden.

Wien am 12. Februar 1851.

Thun m. p.

88.

Kaiserliche Verordnung vom 23. Februar 1851,

(im Reichsgesetzblatte, XVI. Stück, No. 61, ausgegeben am 20. März 1851),

wodurch die zollfreie Einfuhr mehrerer zum Baue oder zur Ausrüstung von Schiffen bestimmten Gegenständen in das dalmatinische Zollgebiet angeordnet wird.

Ueber Antrag Meiner Minister der Finanzen und des Handels finde Ich zu verordnen, wie folgt:

Um dem für Dalmazien und für die mit jenem Kronlande ein eigenes Zollgebiet bildenden quarnerischen Inseln besonders wichtigen Schiffbau eine weitere Erleichterung im Bezuge der Schiffbau-Erfordernisse zu gewähren, sollen gegen Beobachtung derselben Bedingungen und Kontrol-Maßregeln, welche daselbst für die Gestattung der zollbegünstigten Einfuhr einiger Schiffbau-Materialien bereits in Wirksamkeit stehen, die in dem beiliegenden Verzeichnisse angeführten Gegenstände, wenn sie zum Baue oder zur Ausrüstung von Schiffen bestimmt sind, bei der Einfuhr in das dalmatinische Zollgebiet zollfrei behandelt werden.

Mein Minister der Finanzen ist mit Vollziehung dieser Anordnung beauftragt

Franz Joseph m. p.

Krauß m. p.

Spis tych materyjałów, którym się dozwala wolny od opłaty cłowej wstęp do Dalmaeyi i wysp Kwarneryjskich.

1. Gwoździe różnej wielkości z żelaza, miedzi i żelaza lanego (chioderie di ferro, di rame e di getto d'ogni grandezza).
2. Listwy i drągi żelazne cylindryczne.
3. „ „ „ „ „ graniaste (verghe di ferro tondini o quadrelli).
4. Płyty żelazne (lame di ferro).
5. Prągi żelazne (righette).
6. Płyty żelazne małe (lamerine).
7. Buksy metalowe, które się zamieszczają w środku koła, z kłodu wyciętego (tampagni).
8. Maszyny do wind okrętowych, Vinks i Gangspils (machine per molinelli, per vinchs e per argani).
9. Miedź, ołów i cynk w taflach (in lastre).
10. Sztyfty z miedzi lub z żelaza lanego (brocche).
11. Kluzy żelazne do futrowania dziur, po bokach przedniego słupa u dziobu okrętowego, do przewleczenia lin (cubbie od ochi di ferro).
12. Pompy żelazne (pompe di ferro).
13. Kluzy do przytwierdzenia łańcuchów (ochj per stoppa delle catene).
14. Znaki kotwiczne, nad wodą się unoszące, a wskazujące miejsce kotwicy, jakoto: hermetyczne beczki, drzewo zwyczajne lekkie, lub też korkowe, i t. p. tudzież maszyny do ratowania ludzi (gavitelli e salva-uomini).
15. Piece i kuchnie oszczędne, z należącemi do tego narzędziami (stufe e cucine coi relativi requisiti).
16. Swidry rodzaju tak zwanego angielskiego lub amerykańskiego (trivelli detti all' inglese ed all' americana).
17. Haki ramienne (gaffe).
19. Haki wiosłowe i ucha u tylnego słupa okrętu do zawieszania wiosła (maschj e femine di ferro e di bronzo).

Verzeichniß derjenigen Schiffbau-Materialien, deren zollfreie Einfuhr nach Dalmazien und den quarnerischen Inseln gegen Beobachtung der vorgeschriebenen Bedingungen gestattet wird.

1. Nägel aus Eisen, Kupfer und Gußeisen von jeder Größe (chioderie di ferro di rame e di getto d'ogni grandezza).
2. Eisen oder Stangen aus Eisen, zylinderförmig.
3. " " " " " eckig (verghe di ferro tondini o quadrelli).
4. Eisenplatten (lame di ferro).
5. Eisenstreifen (righette).
6. Kleine Eisenplatten (lamerini).
7. Bloßscheibenbüchsen aus Metall (tampagni).
8. Maschinen für Schiffswinden, Vint's und Gangspills (machine per molinelli, per vint's e per argani).
9. Kupfer, Blei und Zink in Tafeln (in lastre).
10. Stifte aus Kupfer oder Gußeisen (brocche).
11. Eiserner Klüsen zur Ausfütterung der Löcher an den Seiten des Vorstevens zum Durchlaufe der Laue (cubbie od ochj di ferro).
12. Eiserner Pumpen (pompe di ferro).
13. Klüsen zum Festhalten der Ketten (ochj per stoppa della catena).
14. Ankerbojen und Menschenrettungs-Maschinen (gavitelli e salva uomini).
15. Oefen und Sparherde mit den bezüglichen Einrichtungsstücken (stufe e cucine coi relativi requisiti).
16. Bohrer auf sogenannte englische oder amerikanische Art (trivello dette all'inglese ed all' americana).
17. Schinkelhafen (galle).
18. Ruderhafen und Fingerlinge des Ruders (maschj e femine di ferro e di bronzo).

Rozrządzenie Ministerstwa finansów z dnia 8. Marca 1851. *)

(w Dzienniku praw państwa, część XVI. nr. 62, wydana dnia 20. Marca 1851),

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

względem użycia okrętów parowych przy podróżach służbowych.

Odnośnie do rozrządzeń Ministerstwa finansów z dnia 10. Marca i 26. Grudnia 1849 (tom uzupełniający dziennika praw państwa z roku 1850 N. 7. str. 72), Rada Ministrów rozporządziła, iż w podróżach służbowych, które albo całkiem, albo częścią odbywać można okrętami parowemi, na przyszłość co do tej części drogi, która odbyć się ma okrętami parowemi, dozwolone będą, jako koszta podróży, zamiast należitości pocztowej, tylko wydatki, za użycie okrętu parowego, rzeczywiście wypadające, a to: licząc dla urzędników ceny klasy pierwszej, dla sług zaś ceny klasy drugiej, wraz z kosztami od transportu tak do miejsca stacyi, jak i napowrót, tudzież należitości od pakunku, wagę normalną przenoszącego, nakoniec od transportu własnego powozu, gdyby potrzeba była wziąć takowy z sobą, a tenże rzeczywiście użytym był, jako też gdy należycie wykazaniem zostanie, że transportowanie onegoż okrętem parowym, skutecznionem było.

Gdzie w jednym a tym samym kierunku użyć można albo kolei żelaznej, albo żeglugi parowej, ma być ten rodzaj jazdy obrany, przy którym, pod względem na potrzebę czasu, mniejsze wypadają koszta.

Co do reszty, będą zastosowane postanowienia finansowego rozrządzenia ministeryjalnego z dnia 10. Marca 1849, także i do użycia środka transportowego w podróżach komisyjnych lub przy przesiedleniach.

Niniejsze rozporządzenia, wejdą w wykonanie we wszystkich krajach koronnych, a to z dniem 1. Maja 1851.

Krauss m. p.

*) Rozporządzeniem gubernialnym z d. 21. Marca 1851 za l. 11476, uwiadomione o tém wszystkie urzędy obwodowe i inne władze publiczne.

Erlaß des Finanzministeriums vom 8. März 1851 ²⁾,

(Im Reichs-Gesetzblatte, XVI. Stück, No. 62, ausgegeben am 20. März 1851),

wirksam für alle Kronländer,

über die Benützung der Dampfschiffe bei Dienstreisen.

Mit Beziehung auf die Erläße des Finanzministeriums vom 10. März und 26. Dezember 1849 (Ergänzungsband des Reichs-Gesetzblattes, Nr. 158, S. 177 und Reichs-Gesetzblatt vom Jahre 1850, Nr. 7, S. 72) hat der Ministerrath angeordnet, daß bei Dienstreisen, welche ganz oder theilweise auf Dampfschiffen zurückgelegt werden können, künftig bezüglich der mit Dampfschiffen zu befahrenden Strecke, an Fuhrkosten statt der Postgebühre nur die, für Benützung des Dampfschiffes wirklich auflaufenden Auslagen zu bewilligen, und zwar für die Beamten mit Aufrechnung der Fahrpreise nach der ersten, für die Diener mit Aufrechnung der Fahrpreise nach der zweiten Klasse, nebst den Kosten für den Transport zum Stationsplatze hin und zurück, dann für den Transport des das Normalgewicht überschreitenden Gepäcks, endlich für den Transport des eigenen Wagens, falls die Mitnahme eines solchen nothwendig war, derselbe wirklich benützt, und über die erfolgte Transportirung desselben auf dem Dampfschiffe die gehörige Nachweisung beigebracht wird.

Wo in einer und derselben Richtung sich einer Eisenbahn und der Dampfschiff-Fahrt bedient werden kann, ist diejenige Art der Beförderung zu wählen, bei welcher mit Rücksicht auf das Zeiterforderniß der Aufwand mit einem minderen Betrage entfällt.

Im übrigen finden die Bestimmungen des Finanzministerial-Erlaßes vom 10. März 1849 auch auf die Benützung des Transportmittels der Dampfschiffe bei Kommissions- oder Uebersiedlungstreisen Anwendung.

Die gegenwärtigen Anordnungen haben vom 1. Mai 1851 angefangen für alle Kronländer in Wirksamkeit zu treten.

Krauß m. p.

²⁾ Mit dem Subernal-Erlaße vom 21. März 1851 Z. 11476, sind davon sämtliche Kreisämter, Stellen und Behörden in Kenntniß gesetzt worden.

Rozządzenie Ministerstwa spraw zewnętrznych z dnia 16. Marca 1851, *)

(w Dzienniku praw państwa, część XVI, nr. 63, wydana dnia 20. marca 1851),

obowiązujące we wszystkich krajach koronnych,

którem się obwieszcza zawarta między Austryą i Bawaryą konwencya, względem bezpłatnego postępowania z świadectwami chrztu, ślubu i śmierci, których wystawienia żądano w drodze dyplomatycznej.

Rządy ces. austryacki i król. bawarski, chcąc ułatwić wzajemny obrót interesów swych przynależących, postanowiły, ażeby zachowana dotychczas wolność od należytości za upraszane drogą dyplomatyczną wydawanie świadectw chrztu, ślubu i śmierci, przez niniejszą formalną konwencyę uregulowaną została. Na mocy tej konwencyi, mają sobie polecone dotyczące obu państw władze tak duchowne, jak świeckie, ażeby odtąd od nich wszystkie świadectwa chrztu, ślubu i śmierci, o które wzajemnie władze drogą właściwego poselstwa upraszać będą, wystawiane były wolne od stępla i wszelkiej innej należytości, nie nadając jednak temże stronom prawa, ażeby w kraju, prawu stęplowemu podlegającym, robili użytek z tych dokumentów, władzy zagranicznej bez stępla wydanych.

W dowód tego, na dniu 12. Października 1850, ces. austryackie oświadczenie ministeryalne wydanem, i za wzajemne oświadczenie ze strony król. bawarskiego Ministerstwa, na dniu 18. Lutego r. b. wymienionem zostało.

Schwarzenberg m. p.

*) Rozporządzeniem gubernijalném z dnia 4. Kwietnia 1851, do l. 13788 uwiadomiono o tém wszystkie urzędy obwodowe i konsystorze, superintendenturę i prezesa komisji gubernijalnej w Krakowie.]

Erlass des Ministeriums des Neußern vom 16. März 1851 *),

(im Reichs-Gesetzblatte, XVI. Stück, No. 63, ausgegeben am 20. März 1851),

wirkam für alle Kronländer,

womit die zwischen Oesterreich und Baiern geschlossene Uebereinkunft über die kostenfreie Behandlung der im diplomatischen Wege nachgesuchten Tauf-, Trau- und Todesſcheine bekannt gemacht wird.

Die kaiserlich-österreichische und königlich-baierische Regierung haben sich zur Erleichterung des gegenseitigen Geschäftsverkehrs ihrer Staatsangehörigen darüber vereinigt, die bisher für die im diplomatischen Wege angesuchte Ausfertigung von Tauf-, Trau- und Todesſcheinen beobachtete Gebührenbefreiung durch die gegenwärtige förmliche Uebereinkunft zu regeln, wornach die einschlägigen geistlichen und weltlichen Behörden der beiden Staaten angewiesen werden sollen, von nun an sämtliche Tauf-, Trau- und Todesſcheine, welche gegenseitig von einer Behörde im Wege der bezüglichen Gesandtschaft werden nachgesucht werden, frei vom Stempel und jeder anderen Gebühr auszufertigen, ohne jedoch daß dadurch für die Parteien die Berechtigung erwachse, von diesen der ausländischen Behörde stempelfrei erfolgten Urkunden im stempelpflichtigen Inlande Gebrauch zu machen.

Zu Urkund dessen ist eine kaiserlich-österreichische Ministerial-Erklärung unterm 12. Oktober 1850 ausgestellt und gegen eine entsprechende Erklärung des königlich-baierischen Ministeriums vom 18. Februar d. J. ausgewechselt worden.

Schwarzenberg m. p.

*) Mit dem Gubernial-Erlaße vom 4. April 1851 Z. 13788, sind davon sämtliche Kreisämter und Konvikorien, die Superintendentur und der Vorsteher der Gubernial-Kommission zu Krakau in Kenntniß gesetzt worden.

Vertrag des Ministeriums des Innern vom 10. März 1861

(in Folge des Art. 171 des Grundgesetzes vom 18. April 1849)

Wird in Folge dessen

unter der Bedingung, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in Bezug auf die Angelegenheiten der Eisenbahnen, welche dem Reich unterstellt sind, in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden.

Die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen sind in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht worden, und es ist zu erwarten, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden. Die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen sind in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht worden, und es ist zu erwarten, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden.

In dem Verträge ist die Bedingung enthalten, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden. Die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen sind in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht worden, und es ist zu erwarten, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden.

Vertrag vom 10. März 1861

Der Vertrag ist in dem Reichsgesetzblatt vom 10. März 1861 veröffentlicht worden. Die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen sind in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht worden, und es ist zu erwarten, dass die in dem obigen Verträge enthaltenen Bestimmungen in dem Reichsgesetzblatt veröffentlicht werden.